

Motion till riksdagen

1988/89:Jo536

av Ylva Annerstedt och Hadar Cars (båda fp)

Vetenskaplig forskning utan djurförsök

Hos den svenska allmänheten har det vuxit fram en allt större medvetenhet när det gäller de etiska regler som bör gälla för vetenskapliga försök. Kraven på alternativ till djurförsök där så är möjligt, är mycket starka. Trots detta kommer ständigt rapporter om att de alternativ som faktiskt redan finns inte används. Orsakerna kan vara såväl slentrian, ovilja att göra förändringar som ren okunnighet.

I KI-Journalen, Karolinska Institutets tidning nr 4/88, skriver en svensk professor som för WHO:s räkning utvärderat testmetoder för p-piller:

”Den inventering av testmetoder, som jag var med att starta, visar att det världen över slösas med djurförsök på ett katastrofalt sätt främst på grund av föråldrade metoder.”

Fler inventeringar bör initieras, så att man får reda på om det kanske finns andra områden än testning av p-piller, där det görs onödiga djurförsök.

I höstas presenterades en undersökning, gjord vid Statens veterinärmedicinska anstalt, som visade att försöksdjur led av virussjukdomar, som helt förryckte försöksresultaten. Djuren visade inte alltid kliniska symptom, varför man inte utan särskild hälsokontroll kunde veta att de var sjuka.

Virussjukdomar är bara *en* faktor som kan göra försöksresultat missvisande. Det finns många andra faktorer som kan förrycka försöksresultaten, t.ex. närings-, ärftlighet- och psykiska faktorer. Det är allvarligt om sådana faktorer inte är kända och kontrollerade, eftersom det kan göra djurförsöken inte bara meningslösa utan i värsta fall även farliga. En utvärdering bör därför göras för att klargöra om de djurförsök som görs uppfyller vetenskapliga krav.

En orsak till att föråldrade metoder används är, att det är de som lärs ut. Ett problem är också att många forskare som arbetar med djurförsök, tycks tro att de även kan allt om alternativa metoder.

Det är inte lätt att veta vad som finns att veta på ett område som man har ringa kunskaper om. En obligatorisk utbildning i alternativa metoder bör därför införas i universitetens grund- och forskarutbildning på medicinska och biologiska linjer.

När kravet på destinationsuppfödning av försöksdjur infördes 1979, steg priserna på djur. Då avsatte Medicinska forskningsrådet (MFR) särskilda, öronmärkta, medel för att bestrida de ökade kostnaderna för inköp av försöksdjur. Under något budgetår i början av 1980-talet uppgick summan till c:a 2,5 milj. kr.

Detta kan jämföras med den knappa miljön som staten samtidigt genom

CFN satsade på forskning med alternativa metoder till djurförsök. Nu har staten ökat sitt åtagande till närmare två miljoner, men inte heller det är en imponerande summa.

Mot. 1988/89
Jo536

Under senare år har det visat sig att djurförsök i vissa fall används, när alternativa metoder skulle vara möjliga. Detta sker med hänvisning till ekonomiska skäl – bl.a. gäller det framställning och produktion av monoklonala antikroppar.

Nordiska Samfundets Stiftelse för Vetenskaplig forskning utan djurförsök, har varje år de senaste åren fått ansökningar om bidrag från olika forskningsinstitutioner som vill gå över till in vitro-teknik i stället för att använda djur för att få fram monoklonala antikroppar, men stiftelsen har ingen möjlighet att hjälpa alla med detta.

I linje med den svenska djurförsökspolitiken, som entydigt anger att alternativa metoder skall användas i stället för djurförsök, där så är vetenskapligt möjligt, bör riksdagen öronmärka särskilda pengar inom ramen för föreslagna anslag, t.ex. genom CFN eller MFR, att användas – inte endast för framforskning av nya alternativa metoder utan för att säkra att alternativa metoder som redan finns tas i bruk. Riksrevisionsverket kontrollerar om olika myndigheter arbetar på bästa sätt i enlighet med sin målsättning.

En angelägen uppgift vore att undersöka hur alternativa metoder till djurförsök, särskilt i testning och biologisk produktion, sprids och tas i bruk. Undersökningar i England har visat en oacceptabel fördröjning när det gäller bl.a. TBC-testning och poliovaccinframställning. Tecken finns på att samma missförhållanden råder i Sverige. En opartisk undersökning av sakförhållandena bör få en välbehövlig pådrivande effekt.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en plan för utvärdering av om de djurförsök som f.n. utförs är väl motiverade.

2. att riksdagen hos regeringen begär att en utvärdering görs för att undersöka om pågående djurförsök uppfyller vetenskapliga krav.

[att riksdagen beslutar att utbildning i alternativa metoder till djurförsök införs i universitetens grund- och forskarutbildning på medicinska och biologiska linjer,¹]

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av resurser för de forskningsinstitutioner som vill gå över till in vitro-teknik i stället för djurförsök.

4. att riksdagen begär att regeringen ger riksrevisionsverket i uppdrag att undersöka hur alternativa metoder till djurförsök sprids och tas i bruk.

Stockholm den 24 januari 1989

Ylva Annerstedt (fp)

Hudar Cars (fp)

¹ 1988/89:U6627